

3. 11. 2022

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Sankce proti Rusku a Bělorusku a procesní postup při jejich uplatnění v režimu práva veřejných zakázek

V reakci na válku na Ukrajině přijala Evropská unie řadu sankčních omezujících opatření, která lze podle jejich charakteru rozdělit do dvou základních skupin:

a. Individuální finanční sankce

Individuální finanční sankce jsou zaměřeny vůči konkrétním subjektům z Ruska a Běloruska a subjektům s nimi spojeným, uvedeným na sankčních seznamech, přičemž spočívají v zmrazení a zákazu zpřístupnění finančních prostředků a hospodářských zdrojů sankcionovaných osob.[\[1\]](#)

Individuální finanční sankce dopadají na všechny veřejné zakázky bez ohledu na jejich předpokládanou hodnotu. Uplatní se tedy i na veřejné zakázky malého rozsahu.

b. Ekonomické sankce

Ekonomické sankce nemají vazbu na sankční seznamy osob, uplatní se tedy za daných podmínek obecně, přičemž spočívají buď:

- i. v zákazu nákupu, dovozu a převážení zboží, které se nachází v Rusku či Bělorusku nebo pochází z Ruska či Běloruska (např. výrobky ze železa a oceli)[\[2\]](#), nebo
- ii. v sankcích přímo zaměřených na oblast zadávání a plnění veřejných zakázek spočívajících v zákazu zadat a plnit veřejné zakázky subjekty uvedenými v čl. 5k[\[3\]](#) nařízení Rady (EU) 2022/576 ze dne 8. dubna 2022 (dále jen „Změnové nařízení“), kterým došlo ke změně „základního“ nařízení (EU) č. 833/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině, včetně poddodavatelů v celém poddodavatelském řetězci (v případě poddodavatelů v rozsahu převyšujícím 10% hodnoty zakázky).

Ekonomické sankce v oblasti veřejných zakázek dopadají pouze na nadlimitní veřejné zakázky.

Článek 5k Změnového nařízení umožňuje příslušným orgánům členského státu povolit zadání a další plnění zakázek, které naplňují podmínky stanovené v některém z písmen odstavce 2 článku 5k. K udělení takové výjimky je v souladu s § 9 zákona č. [69/2006](#) Sb., o provádění mezinárodních sankcí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**Sankční zákon**“) oprávněn Finanční analytický úřad.

Současně čl. 5k Změnového nařízení v odst. 4 stanoví obecnou výjimku, podle níž se zakázky uvedené v odstavci 1 čl. 5k do 10. října 2022 nevztahují na plnění smluv uzavřených před 9. dubnem 2022.

Změnové nařízení a v něm obsažený čl. 5k jsou přímo aplikovatelné v rámci právního řádu České republiky od 9.4.2022.[\[4\]](#)

V návaznosti na Změnové nařízení a další sankční nařízení byla pak přijata novela zákona č. [134/2016](#) Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZZVZ“), která s účinností od 1.9.2022 zavedla pravidla procesního postupu zadavatele pro aplikaci sankčních nařízení (dále jen „**Novela**“).[\[5\]](#)

Postup při aplikaci sankcí v rámci probíhajících zadávacích řízení a zvláštních postupů

Ze Změnového nařízení ani dalších sankčních nařízení nevyplývá, že by sankcionovaným subjektům byla zakázána účast v zadávacím řízení jako takovém. Zadavatel by tímto neměl být povinen zkoumat aplikaci sankcí u všech účastníků zadávacího řízení. V případě vybraného dodavatele je však zadavatel povinen provést výběr při respektování pravidel pro zákaz zadání veřejné zakázky, která jsou nově upravena v § 48a ZZVZ následujícím způsobem:

(1) Zadavatel **nezadá** veřejnou zakázku **účastníku** zadávacího řízení, pokud je to v rozporu s mezinárodními sankcemi podle zákona upravujícího provádění mezinárodních sankcí.

(2) Pokud se mezinárodní sankce podle odstavce 1 vztahuje na

a) **účastníka** zadávacího řízení, **může ho** zadavatel **vyloučit** z účasti v zadávacím řízení, nebo

b) **vybraného dodavatele**, **vyloučí ho** zadavatel z účasti v zadávacím řízení.

(3) Pokud se mezinárodní sankce podle odstavce 1 vztahuje na **poddodavatele**

a) **účastníka** zadávacího řízení, **může** zadavatel **požadovat nahrazení poddodavatele**, nebo

b) **vybraného dodavatele**, **musí** zadavatel **požadovat nahrazení poddodavatele**.

(4) Na základě požadavku zadavatele podle odstavce 3 musí účastník zadávacího řízení poddodavatele nahradit nejpozději do konce zadavatelem stanovené přiměřené lhůty. Pokud nedojde k nahrazení poddodavatele, platí, že se na účastníka zadávacího řízení vztahuje zákaz zadání veřejné zakázky.

Z výše uvedeného plyne a potvrzuje to i důvodová zpráva k Novele ZZVZ, že pokud se na účastníka zadávacího řízení vztahuje mezinárodní sankce[\[6\]](#) zakazu zadání veřejné zakázky, je zadavatel oprávněn (nikoliv povinen) ho ze zadávacího řízení vyloučit. K vyloučení může zadavatel přistoupit kdykoli v průběhu zadávacího řízení. Pokud se mezinárodní sankce vztahují na vybraného dodavatele, je zadavatel povinen přistoupit k jeho vyloučení vždy. Po vyloučení vybraného dodavatele je pak zadavatel oprávněn aplikovat postup dle § 125 ZZVZ, tedy vyzvat k uzavření smlouvy dalšího účastníka v pořadí.

V případě, že mezinárodní sankce dopadají na poddodavatele, je třeba rozlišovat, zda se jedná o poddodavatele účastníka nebo poddodavatele vybraného dodavatele. U poddodavatele účastníka je zadavatel oprávněn (nikoliv povinen) požadovat jeho nahrazení, u poddodavatele vybraného dodavatele je zadavatel povinen požadovat nahrazení vždy. Pokud mezinárodní sankce dopadají na člena konsorcia, jeho nahrazení není možné.[\[7\]](#)

Pro úplnost je třeba zmínit, že v souladu s výkladovým stanoviskem expertní skupiny Ministerstva pro místní rozvoj k dopadu sankcí proti Rusku a Bělorusku do oblasti veřejných zakázek (dále jen „**Stanovisko**“)[\[8\]](#), je třeba sankce posuzovat, jak ve vztahu k poddodavatelům, kterými je prokazována kvalifikace, tak ve vztahu k běžným poddodavatelům podílejícím se na plnění veřejné zakázky, a to kdekoliv v poddodavatelském řetězci.

Jak plyne z ust. § 130 ZZVZ zákaz zadat zakázku subjektu, na který se aplikují mezinárodní sankce, se pak plně uplatní i v rámci zvláštních postupů, a to v tzv. minutendrech na základě rámcových dohod a v dynamickém nákupním systému. V případě soutěže o návrh je stanoveno samostatné pravidlo postupu v případě uplatnění mezinárodních sankcí v § 148 odst. 8 ZZVZ.

Dopady na plnění ze smluv na veřejné zakázky

Individuální i ekonomické sankce se uplatňují i po zadání veřejné zakázky a uzavření smlouvy s vybraným dodavatelem. Novela zakotvila v rámci § 223 ZZVZ specifické oprávnění zadavatele smlouvu na veřejnou zakázku vypovědět nebo od ní odstoupit bez zbytečného odkladu poté, co zadavatel zjistí, že dodavatel je osobou, na kterou se vztahuje zákaz zadání veřejné zakázky podle § 48a ZZVZ.

V úvahu přichází také ukončení smlouvy v režimu § 2006 a 2007 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a to pro nemožnost plnění.

V případě individuálních finančních sankcí, kdy je zakázáno poskytnout finanční prostředky či hospodářské zdroje sankcionovaným osobám, by měl zadavatel ukončit poskytování plateb dodavateli. Sankce nedopadají na platby již realizované před účinností sankčního opatření. Poskytování plnění nefinančního charakteru [\[9\]](#) sankcionovanou osobou zadavateli by mělo být přípustné. [\[10\]](#)

Ekonomické sankce zakazují plnit smlouvy na nadlimitní veřejné zakázky. V případě smluv uzavřených před 9.4.2022 Změnové nařízení posunulo zákaz jejich plnění až do 10.10.2022. Po 10.10.2022 však již nesmí být tyto smlouvy plněny. Přichází tedy v úvahu jejich ukončení z titulu nemožnosti plnění.

Postih za porušení mezinárodních sankcí

Novela vyňala některá jednání, která by jinak naplňovala znaky přestupku, z režimu přestupků dle ZZVZ. Konkrétně se jedná o jednání, kdy zadavatel nevyločil vybraného dodavatele nebo účastníka soutěže o návrh, který podal vybraný návrh, ačkoliv byl k jeho vyloučení povinen. Důvodem tohoto vynětí je skutečnost, že toto jednání je již sankcionováno Sankčním zákonem, podle něhož lze uložit pokutu do výše až 4.000.000,- Kč nebo ve specifických případech až do 50.000.000,- Kč. [\[11\]](#)

S ohledem na výše uvedené lze zadavatelům doporučit, aby i nadále věnovali pozornost aplikaci mezinárodních sankcí na účastníky zadávacích řízení, především pak na vybraného dodavatele, aby sledovali sankční seznamy a údaje v evidenci skutečných majitelů. Za vhodné lze také považovat vyžádání si odpovídajících čestných prohlášení od účastníků zadávacích řízení. [\[12\]](#) V případě uzavřených smluv je vhodné provést preventivní kontrolu možné aplikace sankcí na dodavatele, pokud zadavatel takovou kontrolu neprovedl již před 10.10.2022.

Mgr. Pavlína Růžičková,
senior associate

CERHA HEMPEL
Kališ & Partners

[CERHA HEMPEL Kališ & Partners](#)

Týn 639/1
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 111 711
e-mail: office@cerhahempel.cz

[1] Individuální finanční sankce jsou upraveny v nařízení Rady (EU) č. 269/2014 a nařízení Rady (EU) č. 208/2014. Jmenný seznam s odůvodněním a datem zařazení je obsažen vždy v přílohách příslušného nařízení. Individuální finanční sankce v případě Běloruska jsou obsaženy v nařízení Rady (ES) č. 765/2006.

[2] Viz čl. 3g nařízení Rady (EU) [č. 2022/428 ze dne 15. března 2022](#), kterým se mění „základní“ nařízení (EU) [č. 833/2014](#) o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině, také čl. 1q Nařízení Rady (EU) [č. 2022/355](#) ze dne 2. března 2022, kterým se mění „základní“ nařízení (ES) [č. 765/2006](#) o omezujících opatřeních vzhledem k situaci v Bělorusku.

[3] Viz čl. 5k Změnového nařízení:

1. Zakazuje se zadat nebo dále plnit jakoukoli veřejnou zakázku nebo koncesní smlouvu spadající do oblasti působnosti směrnic o zadávání veřejných zakázek, jakož i čl. 10 odst. 1, 3, odst. 6 písm. a) až e), odst. 8, 9 a 10, článků 11, 12, 13 a 14 směrnice 2014/23/EU, článků 7 a 8, čl. 10 písm. b) až f) a písm. h) až j) směrnice 2014/24/EU, článku 18, čl. 21 písm. b) až e) a písm. g) až i), článků 29 a 30 směrnice 2014/25/EU a čl. 13 písm. a) až d), f) až h) a j) směrnice 2009/81/EC:

a) jakémukoli ruskému státnímu příslušníkovi, fyzické či právnické osobě nebo subjektu či orgánu se sídlem v Rusku,

b) právnické osobě, subjektu nebo orgánu, které jsou z více než 50 % přímo či nepřímo vlastněny některým ze subjektů uvedených v písmeni a) tohoto odstavce, nebo

c) fyzické nebo právnické osobě, subjektu nebo orgánu, které jednájí jménem nebo na pokyn některého ze subjektů uvedených v písmeni a) nebo b) tohoto odstavce,

včetně subdodavatelů, dodavatelů nebo subjektů, jejichž způsobilost je využívána ve smyslu směrnic o zadávání veřejných zakázek, pokud představují více než 10 % hodnoty zakázky, nebo společně s nimi.

[4] Datum publikace Změnového nařízení v Úředním věstníku EU

[5] Novela byla provedena zákonem č. [240/2022](#) Sb., zákon, kterým se mění zákon č. [69/2006](#) Sb., o provádění mezinárodních sankcí, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

[6] Viz § 2 Sankčního zákona

[7] Viz bod 22 metodického dokumentu Evropské komise Public Procurement sanctions against Russia FREQUENTLY ASKED QUESTIONS, dostupné v překladu do českého jazyka zde: [Český překlad doplněných FAQ k sankcím proti Rusku - Portál o veřejných zakázkách \(portal-vz.cz\)](#)

[8] Dostupné zde: [Stanoviska expertní skupiny MMR k zákonu o zadávání veřejných zakázek - Portál o veřejných zakázkách \(portal-vz.cz\)](#)

[9] V případě, že je dodavatelem zadavateli poskytováno finanční plnění (např. úvěr) je takové plnění zakázáno, ledaže by byla udělena výjimka ze strany Finančního analytického úřadu.

[10] Viz Stanovisko

[11] Viz § 18 Sankčního zákona

[12] Lze využít vzoru čestného prohlášení obsaženého v bodě 11 metodického dokumentu Evropské komise Public Procurement sanctions against Russia FREQUENTLY ASKED QUESTIONS, dostupné v překladu do českého jazyka zde: [Český překlad doplněných FAQ k sankcím proti Rusku - Portál o veřejných zakázkách \(portal-vz.cz\)](#)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [JIŘÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - DUBEN 2026](#)
- [Prokazování dostupnosti technického vybavení při zadávání veřejných zakázek - limity sdílení technického vybavení](#)
- [JIŘÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - BŘEZEN 2026](#)
- [Zdrojové kódy jako „pojistka“ proti vendor-lock-inu: judikatorní korekce a její meze](#)
- [Spolupráce zadavatele a developera z pohledu rozhodovací praxe ÚOHS a plánovacích smluv](#)
- [Listinné nabídky v éře elektronizace: přestupek, nebo legitimní postup?](#)
- [JIŘÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - ÚNOR 2026](#)
- [Změna poddodavatele v průběhu zadávacího řízení](#)
- [JIŘÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - LEDEN 2026](#)
- [Metoda Design & Build na poli veřejných zakázek](#)
- [Požadavek zadavatele na prokazování referencí prostřednictvím staveb občanské vybavenosti ve světle rozhodovací praxe](#)